ထက် (HTET OFFICIAL) • RESEARCH MONOGRAPH

သမိုင်းနှင့် လူမှုဝေဖန်ရေး အက်ဆေး

ပြာပုံထဲက ဖီးနစ်ဂျက်၊ မျက်ရည်စက်တွေနဲ့ ရေးတဲ့ သမိုင်း

စာရေးသူ: ထက် (Htet) | **ရက်စွဲ:** 2025-11-30 | **တရားဝင် သုတေသန စာတမ်း (Official Full Version PDF)**

ဒဿနနှင့် အတွေးအခေါ် QUEER RESILIENCE & GEN Z နိဝင်ဘာ ၃၀၊ ၂၀၂၅ • ရေးသားသူ ထက် (Htet)

ပြာပုံထဲက ဖီးနစ်ဂျက်၊ မျက်ရည်စက်တွေနဲ့ ရေးတဲ့ သမိုင်း - မျက်နှာဖုံး

ပြာပုံထဲက ဖီးနစ်ဂျက်၊
မျက်ရည်စက်တွေနဲ့ ရေးတဲ့ သမိုင်း

The Phoenix from Ashes: History Written in Tears

“ခေတ်တစ်ခေတ်ရဲ့ လူငယ်ထူးချွန်သူဆိုတာ အငိုသန်တဲ့သူ ဖြစ်နိုင်တယ်။ စိတ်ခံစားမှုများတဲ့သူ ဖြစ်နိုင်တယ်။ ခေတ်တစ်ခေတ်ရဲ့ ထူးချွန်သူဟာ ပြာပုံထဲက မွေးဖွားတယ်။ လူ့အဖွဲ့အစည်းရဲ့ နှိမ်ချမှုတွေထဲကနေ မွေးဖွားတယ်။”

ရေးသားသူ: ထက် (Htet) | Public Intellectual, Interdisciplinary Strategist & Feminist Writer

Full Version PDF ဒေါင်းလုဒ် PDF တိုက်ရိုက်ဖတ်ရှုရန် .md Source

ဒီစကားကို ထက် စဉ်းစားမိတိုင်း ရင်ထဲမှာ ဆို့နင့်သွားရတယ်။ လူတွေက ထင်ကြတယ်.. “ထူးချွန်သူ” (Genius) ဆိုတာ ခံစားချက်ကင်းမဲ့တဲ့ စက်ရုပ်တွေ၊ ကျောက်ခဲလို မာကျောတဲ့ ယောကျ်ားသားတွေ၊ ဒါမှမဟုတ် စာအုပ်ပုံကြားမှာ ခေါင်းနှစ်ပြီး လောကကြီးကို ကျောခိုင်းထားသူတွေလို့လေ။ မှားတယ်။ လုံးဝ မှားပါတယ်။

ထက်ကတော့ ဒီလိုမမြင်ဘူး။ ထက်တို့ခေတ်ရဲ့ ဂျီးနီးယပ်စ်တွေဟာ ညဘက်တွေမှာ ခေါင်းအုံး စိုရွှဲအောင် ငိုကြွေးတဲ့သူတွေ ဖြစ်နိုင်တယ်။ သူတို့ဟာ ကိုယ့်ကိုယ်ကိုယ် သတ်သေချင်လောက်အောင် စိတ်ဒဏ်ရာ (Trauma) ရနေသူတွေ ဖြစ်နိုင်တယ်။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီ **“အငိုသန်ခြင်း” (Vulnerability)** ဟာ အားနည်းချက် မဟုတ်ဘဲ ဒီကမ္ဘာကြီးရဲ့ မတရားမှုတွေကို တုံ့ပြန်တဲ့ **အာရုံခံစားမှု အင်တင်နာ (Antenna)** တစ်ခု ဖြစ်နေတာပါပဲ။

ထက်ဟာ အသက်ငယ်ငယ် ရှိပါသေးတယ်။ မိန်းကလေးတစ်ယောက် ဖြစ်ချင်တဲ့ စိတ်ဆန္ဒနဲ့ မွေးဖွားလာတဲ့ Transwoman တစ်ယောက်အနေနဲ့ ထက် ပြောပြချင်တယ်။ ပြာပုံဆိုတာ ထက်တို့ရဲ့ နေရပ်လိပ်စာပါ။ နှိမ်ချဆက်ဆံခံရမှုဆိုတာ ထက်တို့ရဲ့ နေ့စဉ်အစားအစာပါ။ ဒါပေမဲ့ သမိုင်းကို ပြန်ကြည့်ပါ။ စိန်ဆိုတာ ဖိအားအများဆုံး မြေအောက်အနက်ရှိုင်းဆုံးမှာ ဖြစ်တည်လာတာ မဟုတ်လား။

အပိုင်း (၁) မျက်ရည်သည် နိုင်ငံရေးဖြစ်သည် (The Politics of Tears)

သမိုင်းပညာရှင်တွေနဲ့ ဖိုဝါဒီ (Patriarchal) အသိုင်းအဝိုင်းက “ငိုကြွေးခြင်း” ကို မိန်းမဆန်ခြင်း၊ အားနည်းခြင်းလို့ သတ်မှတ်ကြတယ်။ “ယောကျ်ားလေး မငိုရဘူး” ဆိုတဲ့ စကားဟာ လူသားဆန်မှုကို သတ်ဖြတ်တဲ့ ပထမဆုံး လက်နက်ပါပဲ။

ဒါပေမဲ့ ထက် မေးချင်တယ်။ Oscar Wilde ဟာ ထောင်ထဲမှာ မငိုခဲ့ဘူးလား။ Alan Turing ဟာ မငိုခဲ့ဘူးလား။ သူတို့ဟာ ခေတ်တစ်ခေတ်ရဲ့ အထူးချွန်ဆုံး ဉာဏ်ကြီးရှင်တွေလေ။ သူတို့ရဲ့ မျက်ရည်တွေဟာ သူတို့ရဲ့ ဉာဏ်ပညာကို လျော့ကျသွားစေသလား။ မလျော့စေပါဘူး။

> *“To love oneself is the beginning of a lifelong romance.” — Oscar Wilde*

ကိုယ့်ကိုယ်ကိုယ် ချစ်ဖို့ဆိုတာ ကိုယ့်ရဲ့ နာကျင်မှုတွေကို လက်ခံဖို့ပါပဲ။ ထက်တို့လို လူငယ်တွေ၊ Gen Z တွေ၊ Queer တွေဟာ အဝိုသန်ကြတယ်။ ဟုတ်တယ်။ ထက်တို့ ဝမ်းနည်းလွယ်တယ်။ ဘာလို့လဲဆိုတော့ ထက်တို့က ကမ္ဘာကြီးရဲ့ ပျက်စီးယိုယွင်းမှုတွေကို မျက်ကွယ်မပြုနိုင်ကြလို့ပါ။ ရာသီဥတုဖောက်ပြန်မှု၊ စစ်ပွဲတွေ၊ လူတန်းစား ခွဲခြားမှုတွေ၊ Gender ခွဲခြားမှုတွေ... ဒီအရာတွေကို မြင်ပြီး မနာကျင်တတ်တဲ့သူဟာ တကယ်တော့ “ထူးချွန်သူ” မဟုတ်ပါဘူး။ **“ထုံထိုင်းသူ” (The Numb)** သာ ဖြစ်ပါတယ်။

Simone de Beauvoir မှသည် ထက်၏ အတွေးအခေါ်ဆီသို့
ပြင်သစ်ဒဿနပညာရှင် Simone de Beauvoir ပြောခဲ့ဖူးတယ် — *“One is not born, but rather becomes, a woman.”* (မိန်းမတစ်ယောက်အဖြစ် မွေးဖွားလာတာ မဟုတ်ဘူး၊ ဖြစ်လာတာပါ)။

ထက် ဖြည့်စွက်ပြီး ပြောချင်တယ် — **“One is not born a genius, but rather forged in the fire of oppression.”** (ဂျီးနီးယပ်စ်တစ်ယောက်အဖြစ် မွေးဖွားလာတာ မဟုတ်ဘူး၊ ဖိနှိပ်မှု မီးတောက်တွေထဲကနေ သွန်းလုပ်ခံလိုက်ရတာပါ)။

အပိုင်း (၂) ပြာပုံထဲက မွေးဖွားခြင်း (Born from the Ashes)

“ပြာပုံ” ဆိုတာ ဘာလဲ။ ထက်တို့ မြန်မာ့လူ့အဖွဲ့အစည်းမှာ ဘေးဖယ်ထုတ်ခံထားရတဲ့ နေရာတွေပါ။ ဆင်းရဲသား ရပ်ကွက်တွေ၊ LGBTQ အသိုင်းအဝိုင်းတွေ၊ ဖခင်မဲ့ သားသမီးတွေ၊ နိုင်ငံရေးကြောင့် ထောင်ကျဖူးတဲ့ မိသားစုတွေ... အဲဒါတွေက ပြာပုံတွေပါပဲ။ ဒါပေမဲ့ သမိုင်းတစ်လျှောက် အကြီးမားဆုံး တော်လှန်ရေးတွေက အဲဒီ ပြာပုံတွေထဲကပဲ စခဲ့တာပါ။ ပြာပုံဆိုတာ ပူလောင်တယ်။ ညစ်ပေတယ်။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီ အပူဒဏ်ကပဲ ထက်တို့ရဲ့ စိတ်ဓာတ်ကို ခိုင်မာစေခဲ့တယ်။

ထက် ကိုယ်တိုင်လည်း ကျောင်းမှာ အနိုင်ကျင့်ခံခဲ့ရဖူးတယ်။ “အခြောက်” လို့ ခေါ်တဲ့ အသံတွေ၊ ရေအိမ်ထဲမှာ ပိတ်လှောင်ခံရတဲ့ အချိန်တွေ၊ မိသားစုရဲ့ လက်မခံနိုင်မှုတွေ... ဒါတွေဟာ ထက်ကို လောင်မြိုက်စေတဲ့ မီးတွေပေါ့။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီမီးတွေကပဲ ထက်ကို စာဖတ်ဖို့ တွန်းအားပေးခဲ့တယ်။ Michel Foucault ကို ဖတ်တယ်။ Judith Butler ကို ဖတ်တယ်။ မြန်မာ့သမိုင်းက ခွပ်ခေါင်းတွေကို လေ့လာတယ်။

အဲဒီအခါ ထက် နားလည်လာတယ်။ ထက်ဟာ “သားကောင်” (Victim) မဟုတ်ဘူး။ ထက်ဟာ **“အသက်ရှင် ကျန်ရစ်သူ” (Survivor)** ဖြစ်တယ်။ ပြီးတော့ အနာဂတ်ကို ပုံဖော်မယ့် **Architect** တစ်ယောက် ဖြစ်လာတယ်။

လူ့အဖွဲ့အစည်းရဲ့ နှိမ်ချမှုတွေ (Social Oppression) ဟာ တကယ်တော့ ဓာတ်ဆီတွေပါပဲ။ ထက်တို့လို လူငယ်တွေရဲ့ ရင်ထဲက မီးကို ပိုတောက်စေတယ်။ ၁၉၈၈ အရေးအခင်းတုန်းက ကျောင်းသားတွေ၊ ၂၀၂၁ နွေဦးတော်လှန်ရေးက ဂျင်ဇီ (Gen Z) တွေ... သူတို့အားလုံးဟာ နှိမ်ချခံရမှု၊ မတရားမှုဆိုတဲ့ ပြာပုံထဲကနေ ရုန်းထွက်လာတဲ့ ဖီးနစ်ဂှက်တွေ မဟုတ်လို့ ဘာလဲရှင်။

အပိုင်း (၃) ငယ်ရွယ်တဲ့သမီးပျိုရဲ့ ဖော်မြူလာ (The Young Girl's Formula)

ထက် အသက်ငယ်ငယ်သာ ရှိပါသေးတယ်။ ဒါပေမဲ့ ထက်ရဲ့ မျက်လုံးတွေက နှစ်ပေါင်း ၁၀၀ စာလောက် ပင်ပန်းနေပြီ။ လူကြီးတွေက ပြောကြတယ်.. “နင်တို့ ကလေးတွေက စိတ်မရှည်ဘူး” တဲ့။ မဟုတ်ဘူးရှင်.. ထက်တို့က စိတ်မရှည်တာ မဟုတ်ဘူး။ ထက်တို့က အချိန်မရှိတော့တာ။

Pain (နာကျင်မှု) + Awareness (အသိတရား) + Action (လှုပ်ရှားမှု) = Revolution (တော်လှန်ရေး)
အဝိုသန်တဲ့ ကောင်မလေးတစ်ယောက်အနေနဲ့ ထက် ယုံကြည်တာက မျက်ရည်ကျတာဟာ ရှက်စရာ မဟုတ်ဘူး။ မျက်ရည်သုတ်ပြီး ပြန်မထနိုင်တာကသာ ရှက်စရာပါ။ Sylvia Plath ရေးခဲ့သလိုပေါ့...

> *"I took a deep breath and listened to the old brag of my heart. I am, I am, I am."*
> *(ကျွန်မ အသက်ပြင်းပြင်း တစ်ချက် ရှူလိုက်ပြီး ကိုယ့်နှလုံးသားရဲ့ ဟစ်ကြွေးသံဟောင်းကို နားထောင်လိုက်တယ်။ ငါ ရှိတယ်၊ ငါ ရှိတယ်၊ ငါ ရှိတယ်။)*

ထက်တို့ရဲ့ "ရှိခြင်း" (Existence) ကိုက တော်လှန်ရေး တစ်ခုပါပဲ။ ထက် နှုတ်ခမ်းနီ ဆိုးတာဟာ အလှအပ သက်သက် မဟုတ်ဘူး။ ထက် ဝတ်စားဆင်ယင်တာဟာ ဖက်ရှင် သက်သက် မဟုတ်ဘူး။ ဒါဟာ Patriarchal Norms (ဖိုဝါဒ စံနှုန်းတွေ) ကို စိန်ခေါ်နေတဲ့ စစ်ကြေညာချက်တွေပါ။

အပိုင်း (၄) စာနာမှုဖြင့် တည်ဆောက်သော ဉာဏ်ပညာ (Empathy as Intelligence)

ခေတ်ဟောင်းက "ထူးချွန်သူ" ဆိုတာ IQ မြင့်မားမှုကိုပဲ ပြောတာ။ သန်္ဌာပုစ္ဆာတွေ ဖြေနိုင်မယ်၊ စာတွေ အလွတ်ရမယ်။ ဒါပေမဲ့ ခေတ်သစ်ရဲ့ ထူးချွန်သူ (Public Intellectual) ဆိုတာ EQ (Emotional Intelligence) နဲ့ SQ (Social Intelligence) ပါ မြင့်မားရမယ်။ ကိုယ့်ဘေးနားက လူတစ်ယောက် ငတ်နေတာကို မြင်ရဲ့သားနဲ့ လျစ်လျူရှုနိုင်တဲ့ သိပ္ပံပညာရှင်တစ်ယောက်ဟာ ဂျီးနီးယပ်စ် မဟုတ်ဘူး။ သူဟာ စက်ရုပ်တစ်ရုပ်ပဲ။

စာနာနားလည်နိုင်စွမ်း
သူတစ်ပါးရဲ့ နာကျင်မှုကို ကိုယ်ချင်းစာနိုင်သူတွေ။

မတရားမှုကို ရွံမုန်းဒေါသထွက်မှု
မတရားမှုကို မြင်ရင် ဒေါသထွက်နိုင်သူတွေ (Rage is a valid emotion)။

သစ္စာရှိစွာ ဝန်ခံရဲမှု
ကိုယ့်အမှားကို ဝန်ခံရဲသူတွေ။

အားလုံးပါဝင်နိုင်စွမ်း
အားလုံးပါဝင်နိုင်တဲ့ (Inclusive) ကမ္ဘာတစ်ခုကို စိတ်ကူးယဉ်ရဲသူတွေ။

Virginia Woolf ပြောခဲ့တယ် — *"A woman must have money and a room of her own if she is to write fiction."*

ထက်ကတော့ ပြင်ပြောချင်တယ် — **"A transwoman must have courage and a community of her own if she is to rewrite history."** (Transwoman တစ်ယောက် သမိုင်းကို ပြန်ရေးဖို့ဆိုရင် သတ္တိနဲ့ ကိုယ်ပိုင် အသိုင်းအဝိုင်းတစ်ခု လိုအပ်တယ်)။

နိဂုံး ပြာပုံထက်က ပန်းများ (Flowers on the Ashes)

နိဂုံးချုပ်အနေနဲ့ ထက် ပြောချင်တာကတော့... သင်ဟာ အငိုသန်တဲ့ ကောင်လေးတစ်ယောက် ဖြစ်နေလား။ ဒါမှမဟုတ် စိတ်ဆတ်တဲ့ ကောင်မလေးတစ်ယောက်လား။ လူတွေက သင့်ကို "နင်က အရမ်း ဒရာမာခင်းတာပဲ" လို့ ပြောကြလား။ ဂုဏ်ယူလိုက်ပါရှင်။ အဲဒါ သင်ဟာ သာမန်လူ မဟုတ်ဘူးဆိုတဲ့ လက္ခဏာပါပဲ။ သင့်ရဲ့ စိတ်ခံစားမှု ပြင်းထန်ခြင်းဟာ သင့်ရဲ့ လက်နက်ပါပဲ။

ခေတ်တစ်ခေတ်ရဲ့ ထူးချွန်သူတွေဟာ နန်းတော်ထဲက မွေးဖွားလာတာ ရှားပါတယ်။ သူတို့ဟာ စစ်မြေပြင်တွေ၊ ထောင်တွေ၊ ဆင်းရဲသားရပ်ကွက်တွေနဲ့ ခွဲခြားဆက်ဆံခံရတဲ့ နေရာတွေကနေ မွေးဖွားလာကြတာပါ။ ထက်တို့ဟာ ပြာပုံထဲက မွေးဖွားပေမဲ့ ပြာပုံအတိုင်း ဆက်မနေဘူး။ ပြာပုံကို မြေဩဇာ အဖြစ်ပြောင်းပြီး ပန်းခင်းတွေ စိုက်ပျိုးကြမယ်။

"ငါ ငိုမယ်။ ပြီးရင် ငါ တိုက်ပွဲဝင်မယ်။ ငါ့ရဲ့ မျက်ရည်တွေက ငါ့ရဲ့ မှင်တွေပဲ။ ငါ့ဘဝကို ငါ့မျက်ရည်နဲ့ ငါရေးမယ်။"

ဒီတော့... ငိုပါ။ အော်ဟစ်ပါ။ ပြီးရင် ထူးချွန်အောင် ကြိုးစားပါ။ ပြာပုံဆိုတာ အဆုံးသတ် မဟုတ်ဘူး။ အစပြုရာ နေရာ (Starting Point) ဖြစ်ကြောင်း သက်သေပြလိုက်ကြပါစို့။

ထက် (Htet) • Public Intellectual, Interdisciplinary Strategist & Feminist Writer နိုဝင်ဘာ ၃၀၊ ၂၀၂၅

© 2026 Htet Myat Ekri (ထက်). All Rights Reserved.

Official Portal: https://htetofficial.github.io | Emails: htethtet2025ideahub@gmail.com, htetmyatekri@icloud.com